

2020/2221(INI)

14.10.2021

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

organiseeritud kuritegevuse mõju kohta ELi omavahenditele ja ELi vahendite väärkasutamisele, keskendudes eelkõige eelarve jagatud täitmisele auditi ja kontrolli seisukohast
(2020/2221(INI))

Arvamuse koostaja: Caterina Chinnici

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. rõhutab, et organiseeritud kuritegevusel on õnnestunud imbuda liikmesriikide sotsiaal-, poliitika-, majandus-, ettevõtlus- ja haldusstruktuuri ning selle abil pestakse seaduslikus majanduses suuri summasid, mis on saanud kuritegelikul teel, muu hulgas ELi finantshuve kahjustavate kuritegude tulemusena, mistõttu kujutab organiseeritud kuritegevus endast tõsist ohtu ELi kodanike vabadustele; rõhutab ühtlasi, et sellel taustal kujutab organiseeritud kuritegevus tõsist ohtu demokraatiale ja õigusriigile ning võitlus korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse seaduslikku majandustegevusse imbumise vastu on vältimatult vajalikud selleks, et tagada võrdne kohtlemine seaduse ees, kaitsta kodanike õigusi ja heaolu, hoida ära kuritarvitusi ja tagada avaliku võimu kandjate vastutus; usub, et vaja on ELi ja selle liikmesriikide ühist, koordineeritud reageerimist; peab sellega seoses tervitatavaks komisjoni 14. aprilli 2021. aasta teatist ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025) kohta (COM/2021/0170);
2. märgib, et komisjon on kindlaks teinud üheksa peamist kuritegelikku turgu, mille hinnanguline kogutulu 2019. aastal oli 139 miljardit eurot; rõhutab, et olukorra paremaks hindamiseks on oluline, et asjaomased asutused koguksid andmeid. rõhutab, et on vaja jätkuvalt hinnata organiseeritud kuritegevuse mõju ELi varale ja omavahenditele ning probleemi lahendamiseks sellele nõuetekohaselt reageerida kõigis liikmesriikides;
3. peab kahetsusväärseks, et organiseeritud kuritegevust käsitlevad riigisisised õigusaktid ei ole ühtlustatud; juhib tähelepanu sellele, et kuritegelikud organisatsioonid kasutavad ära liikmesriikide seaduste erinevust ning tuletab meelde, et ühtsete pettustevastaste meetmete väljatöötamist ELi tasandil raskendavad organiseeritud kuritegevuse erinevad määratlused; kordab seetõttu oma varasemaid üleskutseid vaadata läbi nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK (organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta)¹ ning rõhutab vajadust kehtestada organiseeritud kuritegevuse ühine määratlus, milles tuleks arvesse võtta uute tehnoloogiate, vägivalda, korruptsiooni ja hirmutamise kasutamist kuritegelike rühmituste poolt, samuti maffia tüüpi organisatsioonide eripära, mis seisneb selles, et nad sunnivad endaga liituma ja loovad allutatuse õhkkonna, et võtta otseselt või kaudselt üle majandustegevuse, kontsessioonide, litsentside, riigihangete ja teenuste haldamine või kontroll, samuti juurdepääs Euroopa vahenditele või demokraatlike protsesside mõjutamine; rõhutab, et erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et kõigis organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise meetmetes oleks tagatud kooskõla põhiõiguste ja õigusriigi väärtustega;
4. märgib, et lisaks ilmselgele ohule, mida kujutavad organiseeritud kuritegevusele omased vägivaldavormid avalikule poliitikale ja üldisele julgeolekule, võivad organiseeritud kuritegevusega kaasneda samavõrd tõsised probleemid, nagu imbumine seaduslikku majandustegevusse ja sellega seotud käitumine, mis korrumpeerib avalikke teenistujaid, millele järgneb infiltreerumine institutsioonidesse ja avaliku halduse

¹ ELT L 300, 11.11.2008, lk 42.

asutustesse; kordab oma nõudmist, et EL peab saama viivitamata riikide korrupsioonivastase ühenduse (GRECO) täisliikmeks. rõhutab, et õigussüsteemile on vaja eraldada piisavaid vahendeid ja kasutada liikmesriikides ühtlustatult kõiki olemasolevaid vahendeid selleks, et avastada pettused ja finants- ja majanduskuriteod ning nende vastu võidelda;

5. väljendab heameelt selle üle, et 1. juunil 2021 alustas tegevust Euroopa Prokuratuur, kelle ülesanne on uurida ELi finantshuve kahjustavaid kuritegusid, sealhulgas mitmesuguseid pettusi, 10 miljonit eurot ületavaid käibemaksupettusi, rahapesu, korrupsiooni jm, esitada süüdistus ja võtta selle eest kohtulikule vastutusele; kordab vajadust tagada, et Euroopa Prokuratuuril on oma ülesannete täitmiseks ja ELi finantshuvide kaitsmiseks kõik vajalikud vahendid; märgib, et Euroopa Prokuratuur on üksnes kuue nädala jooksul asutamisest vaadanud läbi 1000 teadet Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate pettuste kohta; rõhutab, et taasterahastu „NextGenerationEU“ (NGEU) loomisega kasvab Euroopa Prokuratuuri töökoormus ilmselt veelgi; tuletab meelde Euroopa peaprokuröri avaldusi, mille kohaselt on vaja rohkem vahendeid piisaval hulgal finantsuurijate ja juhtumianalüütikute töölevõtmiseks, et Euroopa Prokuratuur saaks nõuetekohaselt oma ülesandeid täita; kutsub Euroopa Komisjoni ja eelarvepädevat institutsiooni tagama Euroopa Prokuratuurile tema ülesannete täitmiseks piisavalt vahendeid; palub komisjonil pettuste ärahoidmise ja Euroopa Pettustevastane Ametil (OALF) ELi finantshuvide kaitsmise eesmärgil rangemalt jälgida seda, kuidas kasutavad vahendeid liikmesriigid, kes ei osale Euroopa Prokuratuuris; palub ühtlasi eraldada piisavaid vahendeid ka muudele majandus - ja finantskuritegude vastu võitlemises osalevatele pädevatele ELi asutustele ja ametitele, nagu Europol ja Eurojust;
6. peab kahetsusväärseks, et viis liikmesriiki ei osale praegu Euroopa Prokuratuuris; eelistaks, et mitteosalevad liikmesriigid vaataksid oma otsuse läbi, arvestades, et kõigi liikmesriikide sujuv koostöö Euroopa Prokuratuuriga on selle edu võti; peab siiski tervitatavaks Euroopa Prokuratuuri ja Ungari vahelist töökorraldust; kutsub teisi mitteosalevaid liikmesriike seadma Euroopa Prokuratuuriga kiiresti sisse töökorra ka selleks, et hoida ära lünki organiseeritud kuritegevuse ja pettuste tuvastamisel; peab kahetsusväärseks, et Sloveenia ei ole veel täitnud oma kohustust nimetada ametisse Euroopa delegaatprokurörid, mis võib kahjustada Euroopa Prokuratuuri tõhusat tööd ning tõsiselt ja otseselt mõjutada ELi eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist ja Euroopa Liidu finantshuvide kaitset; kutsub Sloveenia ametivõime tegema viivitamatult ettepaneku Euroopa delegaatprokuröride kohta; kutsub komisjoni üles kasutama tema käsutuses olevaid vahendeid tagamaks, et liikmesriigid täidavad oma kohustusi, mis tulenevad nõukogu määrusest (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel² (Euroopa Prokuratuuri määrus);
7. tuletab meelde, et koroonapandeemiaga toimetulekuks ja meie riikide majanduse kestliku ülemineku tagamiseks eraldab komisjon taaste- ja vastupidavusrahastust 672,5 miljardit eurot laenudena ja toetustena, et aidata liikmesriikidel teha kavandatud reforme ja investeringuid; rõhutab, et tuleb proaktiivselt tagada, et raha kasutatakse hästi, aga ka selleks, et eraldada vajalikke vahendeid kontrolli- ja auditiinstitutsioonidele, et tagada raha kasutamine kõigi Euroopa kodanike huvides; rõhutab, et COVIDi-järgsed majanduse taastamise jõupingutused nõuavad suurima

² ELT L 283, 31.10.2017, lk 1.

tähelepanu pööramist sellele, et hoida ära ja tõkestada organiseeritud kuritegevuse imbumine seaduslikku majandustegevusse; toob nende hulgas välja koroonaviiruse mõju, mis muudab kuritegelike organisatsioonide toimimisviisi; märgib, et see on samuti seotud krüptoraha ja pangaväliste maksete kasutamise kasvava levikuga; märgib, et Europol on täheldanud koroonaviirusega seotud kuritegevuse tõusu internetikuritegevuse, pettuse ja piraatkaubanduse valdkonnas; toonitab sellega seoses ja ELi kooskõlastatud lähenemisviisi osana, et ELi asjaomased asutused ja ametid, nagu Euroopa Prokuratuur, Eurojust, Europol ja OLAF tõhustaksid omavahelist operatiivkoostööd, et aidata tulemuslikult kaasa võitlusele organiseeritud kuritegevuse ja ELi taaste-eelarvega seotud võimalike pettustega; peab sellega seoses tervitatavaks asjaolu, et hiljuti leppisid Euroopa Prokuratuur ja OLAF kokku omavahelises töökorras; väljendab heameelt 21. septembril 2021. aastal Roomas loodud NextGenerationEU õiguskaitsefoorumi üle, mis toimub Itaalia ja Europoli kaaseesistumisel ja mille eesmärk on kavandada kriteeriumid ja tavad, et ennetada taasterahastu NGEU väärkasutamist, sealhulgas kuritegelike organisatsioonide poolt;

8. on seisukohal, et ELi ja liikmesriikide ühiselt hallatavaid rahalisi vahendeid, eelkõige eelarve jagatud täitmise alla kuuluvaid vahendeid, mille puhul komisjon on praegu jätnud riikliku tasandi rakendusprogrammid liikmesriikide vastutusele, tuleb paremini hinnata ja hoolikamalt jälgida; kutsub liikmesriike üles looma nende vahendite eraldamiseks lõppsaajatele usaldusväärse ja tõhusa juhtimis- ja kontrollisüsteemi, muu hulgas selleks, et vältida, avastada ja lahendada nõuete rikkumisi;
9. märgib, et mõned kuritegelikud rühmitused püüavad leida juurdepääsu poliitikutele ja riigiametnikele, et kasutada ära riigiasutuste käsutuses olevaid rahalisi vahendeid, eelkõige riigihangete ja ehitustööde, avaliku sektori rahastamise ning igat liiki kaupade hangete ja teenuste haldamise otselepingute puhul; märgib, et ELi vahenditega seotud pettused on organiseeritud kuritegevuse jaoks kasumlikud, ning neid peetakse vähem riskantseks sissetulekuallikaks kui uimastite müüki või inimkaubandust, mis muudab ELi vahendid eriti ligitõmbavaks omastamise sihtmärgiks; peab seepärast vajalikuks kehtestada tugevad kaitsemeetmed kuritarvituste ärahoidmiseks riiklikul ja Euroopa tasandil, näiteks kahtlasi tehinguid käsitlevate teadete tõhus vahetamine liikmesriikide rahapesu andmebüroode vahel, ning ranged hoolsuskohustuse menetlused ja ELi rahaliste vahendite saajate läbipaistvuse nõuded, et takistada kurjategijaid ELi rahalistest vahenditest ebaseaduslikult kasu saamast;
10. on veendunud, et korraldus-, sertifitseerimis- ja auditeerimisasutused peaksid esmajoones keskenduma pettuste ärahoidmisele ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamisele ning et pettuste ja kuritegevuse suhtes tuleks läbi viia spetsiaalsed finantsuurimised; on veendunud, et kuritegelike organisatsioonide vastu võitlemiseks on vaja ka tõhusamaid õigusnorme ja meetmeid, sealhulgas vajaduse korral kriminaaltuluga samaväärse väärtusega vara ajutist arestimist, et takistada sellise kriminaaltulu üleandmist või kasutamist enne kriminaalmenetluse lõppu; rõhutab, et äärmiselt vajalik on teha jõupingutusi pettusega omandatud ELi vahendite tagasisaamiseks; toetab kindlalt tõhusamaid uurimisi eesmärgiga katkestada organiseeritud kuritegelike struktuuride tegevus ning rõhutab, et õiguskaitseasutused peavad olema sammu võrra eespool kurjategijatest, kes üha rohkem kasutavad uusi tehnoloogiaid ja kasutavad ära kõik võimalused oma ebaseadusliku tegevuse laiendamiseks nii internetis kui ka mujal;

11. rõhutab, et liikmesriikide ja liikmesriikide pädevate asutuste ja komisjoni vahel ning ELi organite ja asutuste ning liikmesriikide asjaomaste õiguskaitse- ja õigusasutuste vahel peaks toimuma rahaliste vahendite kasutamise nõuete rikkumist käsitlev korrapärane ja struktureeritud teabevahetus. kutsub liikmesriike tagama prokuröride sõltumatuse, kuna sellel on suur mõju organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse suotlikkusele; kutsub ühtlasi liikmesriike tagama, et avalikud teenistujad toimiksid ausalt ja hoiduksid tegevusest, mis võiks põhjustada huvide konflikti ja suurendada korruptsiooni ohtu;
12. märgib, et Europoli korrapärasel aruandes raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtude hinnangu (SOCTA) kohta ei käsitata ELi vahenditega seotud organiseeritud kuritegevust; soovib Europolil lisada see küsimus edasisesse SOCTA aruannetesse.
13. palub liikmesriikidel rakendada kiiresti direktiivi (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (rikkumistest teatajate direktiivi)³ ja lisada rakendamise käigus õiguslikud kaitsemeetmed isikutele ja sõltumatutele organitele, kellel on oht puutuda kokku korruptsiooniga, sealhulgas ajakirjanikud, rikkumistest teatajad, sõltumatu meedia ja korruptsioonivastased valitsusvälised organisatsioonid; kutsub kõiki liikmesriike kehtestama põhjalikud rikkumistest teatajate kaitset käsitlevad raamistikud; kinnitab, et selle üleskutse täitmiseks on kiire, võttes arvesse teateid sagedastest füüsilistest rünnakutest ajakirjanike vastu, vaigistuskaebuste sagedusest ja mõnedes liikmesriikides kiirkorras vastuvõetavatest julgeolekuseadustest, millega kriminaliseeritakse õiguskaitseametnike kujutiste või andmete levitamine ning takistatakse ajakirjanike tööd ja piiratakse riigi ametivõimude aruandekohustust.

³ ELT L 305, 26.11.2019, lk 17.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	12.10.2021
Lõpphääletuse tulemus	+: 54 -: 2 0: 7
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Magdalena Adamowicz, Katarina Barley, Fernando Barrena Arza, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Maria Grapini, Andrzej Halicki, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Moritz Körner, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Roberta Metsola, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska, Javier Zarzalejos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Olivier Chastel, Tanja Fajon, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Anne-Sophie Pelletier, Thijs Reuten, Rob Rooken, Maria Walsh

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

54	+
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Assita Kanko, Nicola Procaccini, Jadwiga Wiśniewska
ID	Nicolaus Fest, Peter Kofod, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Roberta Metsola, Nadine Morano, Emil Radev, Paulo Rangel, Ralf Seekatz, Sara Skyttedal, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Maria Walsh, Javier Zarzalejos
Renew	Olivier Chastel, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Jan-Christoph Oetjen, Maite Pagazaurtundúa, Michal Šimečka, Ramona Strugariu
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Caterina Chinnici, Tanja Fajon, Maria Grapini, Marina Kaljurand, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Thijs Reuten, Birgit Sippel, Bettina Vollath
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

2	-
ECR	Rob Rooker
ID	Marcel de Graaff

7	0
ID	Nicolas Bay, Philippe Olivier
NI	Milan Uhrík
The Left	Pernando Barrena Arza, Clare Daly, Cornelia Ernst, Anne-Sophie Pelletier

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu